

ուաջ արիւն կը գայ ջրվէթի խողովակովն, և ապա՝ ճիճուներ, որդեր կը թափեն, և կազատուի հիւանդը: Բայց թէ 40 օրն անցած լինի, և հիւանդը գետն անցնելուս՝ չկարողանայ, էլ չի ազատուիլ, ըստ որում գետի ջուրը նրան արիւնի պէս է երևում: Գիտեն, որ օձի կծածի դեղն է թարխունը, որ ծեծում են և փաթաթում կծած տեղի վրայ և թոյնը և ուռուցքը քաշում է. նա և գէյթունի կամ կտաւատի ձէթ խմացնել. նոյնպէս և լիսօն ուտացնել. բայց կծած տեղը պէտք է դադել և կապել պինդ, որ ուռցքը վերեւ չգնայ, մինչեւ յիշեալ դեղերի համակը: Գիտեն, որ փորի լուծը կապելու դեղն է պինտ եփած ձուն՝ վրէն սխկած մանրած գիտոր ցանած՝ առաւօտը անօթուց ուտել, կամ թունդ սեւ դայֆայ էամ թունդ (մուքը) չայ խմել: Աւելի լաւն այն է, որ տաք ջրի մէջ նստի մի քանի անգամ հիւանդը, և մտի ջուր լամի: Գիտեն, որ փորի կապը, պընդութիւնը քանդելու դեղն է կարաքը չայով խմել, կամ իւզալի կերակրի վրայ գինի խմել. գոր օրինակ փիլաւ, ձուազեղ, են. և կամ կանաչեղէն խաշել և գոլգոլ քաշել փորի վրայ և՛ իբրեւ վերջին փորձ՝ հում անեփ կաթ խմել անօթուց: Գիտեն, որ հազի դեղը կաթն է: Գիտեն, որ ատամացաւի դեղը միլաակի իւղն է և արաղը, որ բերանն առնի, ողողի, բաւական պահի բերանում, և եթէ ամեն դեղ ու ճարից յետոյ ցաւը չկտրի, ճարսկտուր ատամը հանել տալ: Գիտեն, որ կտարւած ոսկորը յառաջ պէտք է գգուշութեամբ ուղղել, գգել, գըրստել, յետոյ շրեշտը ձուի սպիտակուցով շաղախել, քաշել կտաւի վրայ, և այն կտաւով կտարած ոսկորը պինդ փաթաթել:

Վերջապէս՝ գիտեն այն ամեն ցաւոց դեղերը, որ սովորական են Չամախի քաղաքում և գիւղերում, և համարեն ամենայն հայաստանում:

2մուանանք Չամախեցւոց Չալզուն, որ մի տեսակ դեղ է տկարութեան՝ մանաւանդ Մաղբասեցւոց, որ թմբած հիւանդին պար ածելով խաղացնելով լաւացնում են. այն է նազարով, գուռնով այնքան պար են ածում հիւանդին, որ ուշաթափ ընկնում է գետին, և այնպէս մի, երկու օր թմբած մնալով առողջանում է հիւանդութիւնից. կան այնպիսի հիւանդներ, որ